JYX
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Saari, Tiina; Tammelin, Mia; Mustosmäki, Armi; Koivula, Minna; Parviainen, Tiina; Villi, Mikko

Title: Työelämän digitalisoituminen ja media-alan työ työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Yhteiskuntapolitiikka

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/

Please cite the original version:

Saari, T., Tammelin, M., Mustosmäki, A., Koivula, M., Parviainen, T., & Villi, M. (2021). Työelämän digitalisoituminen ja media-alan työ työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa. Yhteiskuntapolitiikka, 86(5-6), 548-558. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021112456884

Työelämän digitalisoituminen ja media-alan työ työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa

TIINA SAARI & MIA TAMMELIN & ARMI MUSTOSMÄKI & MINNA KOIVULA & TIINA PARVIAINEN & MIKKO VILLI

Media-ala ja media alalla tehtävä työ ovat digitalisoituneet nopeasti. Artikkelissa tarkastellaan, miten erityisesti toimitustyön digitalisoitumista käsitellään työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa. Millaisena ongelmana digitalisaatio esitetään? Millaisiin oletuksiin ja olosuhteisiin tämä representaatio perustuu?

English summary at the end of the article

Johdanto

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme, millaisena ilmiönä media-alan digitalisaatio esitetään alan työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa eli järjestöjen verkkosivullaan julkaisemissa teksteissä. Media-alalla ja -työssä digitalisoituminen on edennyt pitkälle. Toiminta pohjautuu aiempaa enemmän digitaalisille alustoille, mikä on muovannut alan liiketoimintamalleja ja pakottanut mediaorganisaatiot kehittämään uusia toimintatapoja ja kaikkiaan tehnyt mediasta aiempaa monimutkaisemman toimialan (Küng 2017; Lehtisaari ym. 2018; Villi ym. 2020). Samalla paineet muutokseen näkyvät myös media-alan työntekijöiden arjessa (Harju ym. 2017).

Toimittajat kokevat taloudellis-teknologiset muutokset ja niistä johtuvat resurssivähennykset kaikkein suurimmiksi muutoksiksi työssään (Pöyhtäri ym. 2016), ja teknologian kehityksestä johtuvan kiihtyvän muutostahdin koetaan uhkaavan jo toimittajien kykyä tuottaa hyvää journalismia (Salamon 2020). Toimittajien työtilanne on muuttunut entistä epävakaammaksi ja erilaiset epätyypilliset työsuhteet ovat yleistyneet. Viime vuosikymmenen aikana yhteistoimintaneuvottelut, ulkoistukset ja uudet työjärjestelyt ovat muovanneet toimitusten arkea (Harju ym. 2017).

Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää, miten media-alan digitalisoituminen näkyy työntekijöiden (Journalistiliitto) ja työnantajien (Medialiitto) työmarkkinajärjestöjen viestinnässä. Työn digitalisoitumista tutkitaan usein työelämän ja talouden rakenteiden tai työprosessin ja yksittäisen työntekijän näkökulmasta. Työmarkkinajärjestöjen suhtautumisesta työelämän ja työn digitalisoitumiseen ei ole vielä kovin runsaasti tutkimusta (ks. esim. Ilsoe 2017; Lloyd & Payne 2019), vaikka työelämäsuhteet ja työmarkkinajärjestöt vaikuttavat yhteisiin sopimuksiin ja lainsäädäntöön. Kuitenkin työmarkkinajärjestöjen mahdollisuuksia ja vaatimuksia ajaa esimerkiksi alustatyöntekijöiden etua on tutkittu jo jonkin verran, koska digitalisoituminen on alustatyössä keskeinen tekijä (esim. Ilsoe & Jesnes 2020; Vandaele 2018).

Tutkimuksemme aineistoksi olemme valinneet työmarkkinajärjestöjen kannanotot, joilla pyritään muun muassa vaikuttamaan valtakunnan politiikkaan. Suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä on keskeistä korporatismi eli työmarkkinajärjestöjen merkittävä valta työehtosopimusneuvottelujen ohella kansallisessa lainsäädäntötyössä, verotusta koskevissa päätöksissä sekä innovaatio- ja koulutuspolitiikassa (mm. Kauppinen 2008). Joidenkin arvioiden mukaan tuotantorakenteita ja työn muutosta merkittävämpi kysymys on nimenomaan työmarkkinoiden säänte-

lyn muutos toimintaympäristön muuttuessa (Hofheinz 2018). Olemassa oleva lainsäädäntö ei välttämättä pysty vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön uusiin haasteisiin parhaalla mahdollisella tavalla (mt. 2018). Siksi tarvitaan tietoa siitä, millaisena ilmiönä digitalisaatio representoidaan media-alan työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa. Tämä representaatio vaikuttaa osaltaan siihen, millaista työmarkkinapolitiikkaa työmarkkinajärjestöt harjoittavat.

Tämän tutkimuksen keskeisin kysymys on, *millaisena ilmiönä mediatyön digitalisaatio esitetään suomalaisten media-alan työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa*. Kysymme myös, millaisiin oletuksiin tämä representaatio perustuu ja mitä jää problematisoimatta. Tutkimuksessamme yhdistämme työn digitalisoitumisen, toimitustyön ja mediaorganisaatioiden muutoksen sekä työmarkkinasuhteiden tutkimusta ja tarjoamme näin uusia näkökulmia digitalisaation esiin nostamiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Digitalisaatio työelämässä ja media-alalla

Työn digitalisaatio on osa kokonaisvaltaista muutosta, jossa digitaalista teknologiaa sovelletaan kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla ja integroidaan osaksi arkea (esim. Alasoini 2018; Brynjolfsson & McAfee 2014; Frey & Osborne 2017). Teknologian kehityksestä ja digitalisaatiosta esitetään usein työn loppua ennustavia uhkakuvia (Frey & Osborne 2017; Autor ym. 2003). Uusimmat teknologian edistysaskeleet, kuten tekoäly ja koneoppiminen tarjoavat mahdollisuuksia automatisoida myös sellaista työtä, jonka aiemmin uskottiin olevan niiden ulottumattomissa, kuten analytiikkaa ja muita ihmisen kognitiivisia taitoja jäljittelevä tehtäviä (esim. Brynjolfsson & McAfee 2014; Thurman ym. 2017). Media-alalla tekoälyä käytetään jo muun muassa uutisaiheiden etsimiseen ja rutiiniluontoisten uutisten, kuten säätiedotuksien, kirjoittamiseen (Diakopoulos 2020).

Työntekijän näkökulmasta arvioituna digitalisaatio muuttaa sekä tehtävänkuvaa että työskentelytapoja. Media-alalla digitalisaatio on lisännyt työnteon muotojen pirstaloitumisen ohella epävarmuutta työsuhteiden jatkuvuudesta (Harju ym. 2017; Cohen 2019). Työn muutoksesta on esitetty myös optimistisia tulevaisuuskuvia. Teknologian kehitys yhdistetään talouden ja tuottavuuden kasvuun, ja se myös synnyttää uutta työtä. Työ voi muuttua mielekkäämmäksi teknologian hoitaessa rutiinitehtävät (Autor ym. 2003), ja digitalisaatio voi lisätä työn joustavuutta sekä ajan että paikan suhteen (Eurofound and the International Labour Office 2017).

Media-alalla ja toimitustyössä digitaaliset välineet ja järjestelmät ovat olleet keskeisessä osassa työtä jo 1990-luvulta lähtien (Leppänen & Tuomivaara 2002.) Media-alan työntekijöistä valtaosa käyttää lähes koko työpäivän ajan teknologisia laitteita ja digitaalisia järjestelmiä. Suhtautuminen digitalisaation vaikutuksiin on media-alalla kahtalaista: digitalisaation koetaan lisänneen työn joustavuutta, tiedonkulun sujuvuutta ja helpottaneen tiedonhakua, mutta samalla myös lisänneen työn määrää, vaikeuttaneen työhön keskittymistä sekä liudentaneen työn ja vapaa-ajan välistä rajaa (Rantanen ym. 2020).

Digitalisaatio on vaikuttanut media-alan työhön myös välillisesti, sillä median kulutus on siirtynyt enenevissä määrin verkkoon ja muille digitaalisille alustoille (Newman ym. 2020). Tämä muutos on pakottanut mediayhtiöt kehittämään liiketoimintamallejaan ja myös asettanut monen mediayhtiön taloudellisesti tiukemmalle (Villi & Picard 2019). Tämä näkyy usein vähenevinä resursseina ja tarpeena ns. moniosaamiseen, kun toimittajien pitää hallita useita eri välineitä ja sisällöntuotannon tapoja (Pöyhtäri ym. 2016; Cohen 2019). Kaiken kaikkiaan digitalisaatio on vaikuttanut työn tekemisen käytäntöihin sekä organisaatioiden että työntekijöiden arjessa. Digitalisaation vaikutus ulottuu näin yhteiskunnallisten instituutioiden rooliin ja toimintaan, kuten työmarkkinajärjestöihin ja niiden yhteistyöhön.

Työmarkkinajärjestöt toimijoina

Työmarkkinajärjestöjen digitalisaatiota koskevien käsitysten ja kantojen tutkiminen on tärkeää, sillä työmarkkinajärjestöt ovat merkittäviä yhteiskunnallisia vaikuttajia Suomessa. Uuskorporatistiset teoriat erottelevat kolme eri poliittista areenaa, joilla työmarkkinajärjestöt voivat osallistua ja vaikuttaa. Nämä ovat kolmikantainen, kahdenvälinen ja unilateraalinen areena (Ilsøe 2017). Suomalaisen työmarkkinamallin erityispiirteisiin on kuulunut erityisen vahva kolmikantaisen sopimisen perinne. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat esimerkiksi vuosikymmenten ajan neuvotelleet niin kutsuttuja keskitettyjä tulopoliitti-

sia kokonaisratkaisuja, joissa on sovittu palkoista ja työehdoista. Valtio on tukenut maltillisten sopimusten syntymistä esimerkiksi verohelpotuksin tai sitoutumalla sosiaalipoliittisiin uudistuksiin. (Kauppinen 2008.)

Viime vuosina perinteisesti korkea työntekijöiden järjestäytymisaste on laskenut (Ahtiainen 2019) ja tulopoliittisten kokonaisratkaisujen ajan on arvioitu olevan ohi (Reunanen & Väliverronen 2020, 15). Lisäksi havaittavissa on ollut myös merkkejä hallituksen varautuneemmasta suhtautumisesta työmarkkinajärjestöjen valtaan politiikan sisältöjen muotoilussa ja pyrkimyksestä tiukentaa otettaan päätöksenteosta ja työntää järjestöjä neuvoa-antavaan rooliin (Elomäki ym. 2020). Vaikka työnantajajärjestöt ovat pyrkineet irtautumaan tupo-neuvotteluista, kolmikantaisen päätöksenteon ja tulopolitiikan perinne on Suomessa edelleen vahva. Järjestöt osallistuvat yhteistyöhön hallituksen kanssa virallisilla areenoilla, sillä ne ovat mukana esimerkiksi lainsäädäntötyössä ja erilaisissa yhteiskuntapoliittisia uudistuksia suunnittelevissa työryhmissä. (ks. esim. Ikävalko 2010; Elomäki ym. 2020).

Vaikka muutosta keskitetyistä sopimuksista kohti sektori- ja työpaikkakohtaisia sopimuksia on tapahtunut myös media-alalla, kahdenvälinen areena on edelleen keskeinen. Työehtosopimukset ovatkin keskeisiä paikkoja huomioida digitalisaation aiheuttamia vaikutuksia ja kehittää työehtoja, kuten sopia palkoista, työajoista, ylityökorvauksista ja työnteon paikoista.

Perinteisten vaikuttamisen rakenteiden muuttuessa unilateraalinen areena – eli lobbaaminen ja julkiseen keskusteluun osallistuminen – on muodostunut järjestöille yhä tärkeämmiksi. Työmarkkinajärjestöt myös antavat asiantuntijalausuntoja ja ovat kuultavina yhteiskunnallisissa uudistuksissa, vaikka tällöin niiden vaikutusvalta on huomattavasti epämuodollisempaa kuin kolmikantaisessa päätöksenteossa. (Ilsøe 2017; Vesa ym. 2018.)

Kolmikantainen politiikan areena on yhä vahvasti keskusjärjestöjen (mm. STTK, AKAVA ja EK) vaikuttamisen kenttää, kun taas unilateraalisella areenalla vaikuttaminen on mahdollista kaikille järjestöille, mutta riippuvaista niiden resursseista. Tämän tutkimuksen osalta on huomattava, että Medialiitto on Elinkeinoelämän keskusliiton jäsen, mutta Journalistiliitto ei kuulu mihinkään keskusjärjestöön. Molemmat järjestöt kuitenkin neuvottelevat alan työehtosopimuksia.

Tutkimuksessa tarkastelemme erityisesti sitä, miten mediatyön digitalisoitumista käsitellään työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa, jotka käsitteellistämme keskeiseksi osaksi vaikuttamista unilateraalisella areenalla. Media-alan etujärjestöjen digitalisaatiota koskevat kannanotot heijastelevat kantoja ja näkemyksiä, joita järjestöt edistävät käyttäessään valtaa media-alan työntekijöihin keskeisesti vaikuttavissa päätöksissä useilla yhteiskunnallisilla areenoilla.

Tutkimusaineisto ja -menetelmä

Käytämme tutkimusaineistona suomalaisten media-alan työmarkkinajärjestöjen ulostuloja. Tässä tutkimuksessa ulostuloilla viitataan järjestöjen verkkosivuillaan jakamaan viestintään, joka heijastaa järjestön näkemyksiä. Ulostuloilla pyritään paitsi tiedottamaan asioista järjestön jäsenille ja sidosryhmille myös vaikuttamaan sekä julkiseen keskusteluun että poliittiseen päätöksentekoon.

Media-alan työntekijöitä edustavaksi liitoksi tähän tutkimukseen valittiin Suomen Journalistiliitto (jatkossa Journalistiliitto), joka on noin 14 000 jäsenellään suurin media-alan työntekijöitä edustava työntekijäjärjestö. Journalistiliiton jäsenet työskentelevät lehtien, radion, television, kustannusalan ja viestintäyhtiöiden palveluksessa (Journalistiliitto 2020). Toisena aineistolähteenä on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö Medialiitto. Sen jäsenjärjestöjä ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Uutismedian Liitto (ent. Sanomalehtien Liitto) ja Suomen Kustannusyhdistys. (Medialiitto 2020.) Medialiiton (2020) mukaan media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä, ja Journalistiliitto edustaa suurta osaa tästä joukosta.

Aineisto kerättiin työmarkkinajärjestöjen verkkosivuilta vuoden 2020 alussa. Aineisto rajattiin ulostuloihin, jotka on julkaistu vuosien 2015 ja 2019 välillä. Sekä Medialiiton että Journalistiliiton arkistot kattavat julkaisut vain vuoteen 2015 saakka. Aineistossa on mukana järjestöjen sivuillaan julkaisemia blogitekstejä, uutisia, tiedotteita, kannanottoja sekä toimintaohjelmia ja strategioita, joissa käsitellään media-alan ja -työn digitalisoitumista. Keskityimme erityisesti siihen, millaiseksi suomalaisella mediakentällä tehtävä digitalisoitunut työ representoidaan, ja siksi aineiston ulkopuolelle on jätetty ulostulot, joissa kerrotaan mediatyön digitalisaatiosta ulkomailla.

Kaiken kaikkiaan aineistossa on 94 ulostuloa: Journalistiliitolta 34 ja Medialiitolta 60. Pääasiassa aineisto koostuu liittojen verkkosivuillaan julkaisemista uutisista. Osa Journalistiliiton uutisista on otsikoitu myös liiton kannanotoiksi, ja aineistossa on mukana myös vuonna 2018 julkaistut hallitusohjelmatavoitteet, jotka olivat aiheesta julkaistun uutisen liitteenä. Medialiiton verkkosivuilta kerätty aineisto sisältää liiton ”Media 2030” -toimialastrategiatyön materiaalit. Käytetty aineisto ei edusta koko mediakentän näkemyksiä, vaan siinä painottuvat työntekijäpuolelta journalistien näkökulmat ja työnantajapuolelta printtimedian näkökulmat. Medialiiton jäsenistö edustaa pääasiassa printtimediaa, jonka toimintaympäristöön digitalisaatio on vaikuttanut kenties perustavanlaatuisemmin kuin muihin median sektoreihin (Villi & Picard 2019).

Tutkimusaineiston analysoinnissa käytämme ”What is the problem represented to be? (Millaiseksi ongelma representoidaan?)” -menetelmää (jatkossa WPR) (Bacchi 2009; Leinonen 2017). Carol Bacchin (2009) mukaan poliittiseen ja julkiseen keskusteluun yhteiskunnallisista ongelmista liittyy diskursiivista kamppailua merkityksistä ja niiden saamasta painoarvosta: millainen ongelma on luonteeltaan, mikä ongelman aiheuttaa ja miten siihen pitäisi vastata.

Representaatiolla tarkoitamme sitä, millaiseksi asia, eli tässä tutkimuksessa digitalisaatio, esitetään. Bacchille (2012, 21) politiikkaehdotukset, politiikka ja julkilausumat sisältävät oletuksen asiantilasta tai ongelmasta, johon esimerkiksi lainsäädännön avulla puututaan. WPR-menetelmän juuret ovat sosiaalisessa konstruktivismissa, joten myöskään siinä ongelmaa tai asiantilaa ”ei ole”, vaan se ”tuotetaan” ja ”esitetään” eli representoidaan tietyllä tavalla. Representaatio puolestaan vaikuttaa jo itsessään siihen, millaisia ratkaisuja ongelmiin tarjotaan tai miten ilmiöstä ylipäänsä keskustellaan. (Bacchi 2012; Leinonen 2017; Grebe 2009.)

WPR-menetelmää on sovellettu laajasti eri yhteiskuntapolitiikan alueilla, kuten terveyspolitiikassa (Mahoney 2008) sekä hoivapolitiikassa ja -järjestelmissä (Grebe 2009; Leinonen 2017). Puhtaimmillaan WPR-menetelmää hyödynnetään, kun tarkastellaan esimerkiksi lainsäädännön uudistamista ja uudistamistyön taustalla esitettyä muutostarvetta (Bacchi 2012). Tässä tutkimuksessa hyödynnämme WPR-menetelmää ilmiön – eli digitalisaation – esittämistapaa koskevassa analyysissa. Kyseessä ei siten ole tiettyyn politiikkatoimeen tai uudistamiseen kohdistuva analyysi. Tutkimuksessa kiinnitymme kuitenkin ajatukseen siitä, että ulostuloillaan työmarkkinajärjestöt vaikuttavat (työmarkkina)politiikkaan ja siihen, millaiseksi ongelmaksi digitalisaatio ja sen merkitykset mediatyössä representoidaan julkisessa keskustelussa.

WPR-menetelmä muodostuu kuudesta analyyttisestä kysymyksestä, joiden avulla käsitellään sitä, miten tutkittava ilmiö kuvataan käytetyssä aineistossa. Tässä tutkimuksessa keskitymme niistä kolmeen:

1) Millaisena ilmiönä digitalisaatio esitetään ammattijärjestöjen ulostuloissa?
2) Millaisiin oletuksiin ja olosuhteisiin tämä representaatio perustuu?
3) Mitä ei problematisoida?

Analyysin ulkopuolelle jätämme kysymykset siitä, miten ja missä ilmiön esitystapa on muotoutunut sekä mitä seurauksia tällä representoinnilla on. Aineisto on ajallisesti rajattu sen saatavuuden perusteella, joten emme pääse analysoimaan vuosikymmenien takaisia ulostuloja, mikä osaltaan estää mahdollisuuksia analysoida esitystapojen kehittymistä.

Analyysiprosessi eteni menetelmälähtöisesti siten, että luimme aineistoa etsien ulostuloista kuhunkin kysymykseen vastaavia ajatuskokonaisuuksia ja muodostimme näin analyysin yläluokat. Näiden luokkien sisällön järjestelimme edelleen alaluokiksi.

Tulokset

Digitalisaatio jäsentyy työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa ongelmaksi, koska se on mullistanut media-alan toiminnan kokonaisvaltaisesti. Medialiitto näkee digitalisaatiossa myös mahdollisuuksia, kun taas Journalistiliiton ulostuloissa korostuvat alan kohtaamat ongelmat. Taustalla on näkemys digitalisaatiosta vääjäämättömänä, globaalina muutosaaltona, johon ei voida vaikuttaa vaan ainoastaan reagoida. Molempien liittojen ulostuloissa päähuomio on lainsäädännössä, kuten alv-verotuksessa, ei työntekijöissä. Media-alan työntekijät ja työn arki jäävät keskustelujen ulkopuolelle, ja työntekijöiden osaksi jää sopeutua muutoksiin. Tiivistämme tulokset taulukossa 1.

Digitalisaatio representoidaan ongelmaksi, joka on mullistanut koko media-alan

Sekä media-alan työnantaja- että työntekijäjärjestöjen ulostuloissa digitalisaation esitetään olevan nimenomaan *ongelma*, koska se on mullistanut media-alan tuotteet ja sen myötä ansaintalogiikan ja muuttanut työntekijöiden osaamistarpeita.

Molempien liittojen ulostuloissa digitalisaation esitetään ulostuloissa aiheuttaneen kokonaisvaltaisen siirtymäkauden, joka vaikuttaa koko kotimaisen journalismin kenttään. Esimerkiksi Medialiiton talouskatsauksessa (5.9.2018) yhtenä syynä mediatoimialan liikevaihdon laskuun nähdään Googlen ja Facebookin suuri osuus verkkomainonnasta.

> Perinteinen mediamainonta ei ole osoittanut piristymisen merkkejä, vaikka nyt eletään jo korkeasuhdanteessa. Verkkomainonnassa tuloja syövät Google ja Facebook, eivätkä uudet kasvunlähteet vielä kata perinteisen liiketoiminnan myynnin laskua.
> Medialiiton talouskatsaus (5.9.2018)

Globaali kilpailu isojen toimijoiden kanssa toistuu molempien liittojen ulostuloissa usein. Digitalisaatio lisää siis kilpailua ja kustannuspaineita, ja sitä kautta uhkaa mediayritysten tuloksellisuutta ja työpaikkoja.

Digitalisaatio representoidaan ulostuloissa ongelmaksi myös sitä kautta, että se muuttaa alan työntekijöiden osaamistarpeita ja vie työpaikkoja. Olennainen havainto on se, että juuri työntekijöitä edustavan Journalistiliiton ulostuloissa osaamistarpeiden muutosta käsiteltiin melko vähän, ja Medialiitonkin ulostuloissa vain muutamia kertoja. Journalistiliiton ulostuloista moni käsitteli digitalisaation suoria ja epäsuoria vaikutuksia työvoiman tarpeeseen eli käytännössä siihen, että toimittajia irtisanotaan. Ratkaisua tilanteeseen haettiin esimerkiksi digisisältöjen arvonlisäveron alentamisesta:

> MTV on viime vuosina käynyt lähes vuosittain yt-neuvotteluja, joiden johdosta työntekijöitä on vähennetty, irtisanottu ja lomautettu. (…) Näin ei voi jatkua. Kotimaisen median toimintaedellytyksiä on parannettava. (Journalistiliitto, uutiset, 21.04.2015.)

Taulukko 1. tiivistelmä tuloksista

Millaisena ilmiönä mediatyön digitalisaatio esitetään ammattijärjestöjen ulostuloissa?	**Liittojen samanlaiset kuvaukset ilmiöstä:** **Digitalisaatio representoidaan ongelmaksi, joka on mullistanut koko media-alan** • Digitalisaatio on mullistanut media-alan ansaintalogiikan ja lisännyt globaalia kilpailua: huoli suomalaisen median toimintaedellytyksistä. • Digitalisaatio muuttaa osaamistarpeita. • Digitalisaatio läpäisee media-alan työn (vasta) tulevaisuudessa.	
	Journalistiliitto: Digitalisaatio kuormittaa työntekijöitä, heikentää työhyvinvointia ja lisää työn epävarmuutta.	**Medialiitto:** Digitalisaatioon liittyy työntekijöiden muutosvastarinta. Digitalisaatio mahdollisuutena: digitalisaatio voi vähentää rutiinitöitä.
Millaisiin oletuksiin ja olosuhteisiin tämä representaatio perustuu?	**Liitojen samanlaiset kuvaukset olosuhteista:** **Oletuksena digitalisaation vääjäämättömyys ja olosuhteiden haastavuus** • Ylikansallinen sääntely ohjaa digitalisaatiota. • Kansallinen poliittinen päätöksenteko ei pysy kehityksen vauhdissa: Liitot vetosivat digituotteiden korkean verotuksen korjaamisen puolesta. • Media-alan ja media-alan työn digitalisaatio on deterministinen kehityskulku, joten siihen ei voida vaikuttaa vaan ainoastaan sopeutua.	
Mitä ei problematisoida?	Media-alan työn kokonaisvaltainen muutos jää problematisoimatta: yksittäisen työntekijän tilanne ja työn arjen sekä työprosessin muutokset ja niiden merkitys jäävät suurelta osin problematisoimatta.	

Journalistiliitto uutisoi yt-neuvotteluista ja irtisanomisista useasti, ja uutisissa asettuvat vastakkain mediatalot, jotka valmistautuvat tai reagoivat digitalisaatioon henkilöstövähennyksillä, ja työntekijäpuoli, joka ei näe vähennyksille mitään syytä.

Digitalisaation myötä muuttuneet toimittajien osaamistarpeet vaikuttavat myös johtamiseen. Aihe korostui etenkin Medialiiton strategiateksteissä:

> Digitaalisessa taloudessa työnantajakokemuksen merkitys korostuu asiakaskokemuksen rinnalla. Henkilöstön osallistaminen sekä strategiavaiheeseen ja toteutusvaiheen edellyttämiin muutoksiin on osa nykyaikaista johtamista. Avoimuus ja osallistaminen ovat parhaita keinoja mahdollisen muutosvastarinnan edessä. Itseohjautuvat työtavat strategian suunnassa kehittävät oppimisen ja osallisuuden kulttuuria. Osaamiseen panostaminen hälventää murroksen aiheuttamia pelkoja ja lisää strategian onnistumisen edellytyksiä.
> (Medialiitto/Strategia s. 91)

Yhdeksi digitalisaation ongelmalliseksi puoleksi esitetään työnantajapuolella muutosvastarinta, jota digitalisaatio ja siitä johtuvat muutokset esimerkiksi työkäytännöissä ja osaamisvaatimuksissa voivat aiheuttaa. Kouluttautuminen, avoimuus ja työntekijöiden osallistaminen esitetään keinoina tämän vastarinnan murtamiseen. Medialiiton strategiassa korostetaan myös sitä, että kaikkien ei tarvitse osata kaikkea ja esimerkiksi jokaisen toimittajan ei tarvitse osata ohjelmointia. Työntekijöillä toivotaan kuitenkin olevan ymmärrystä digitalisaation tuomista muutoksista. Medialiiton strategiatekstien osana julkaistuissa päätoimittajien haastatteluissa osaaminen nähdään hyvin keskeisenä tekijänä mediatalojen välisessä kilpailussa:

> Mielestäni meillä ei ole riittävää osaamista. Kaikkea ei tarvitse osata, mutta olisi hyvä olla ymmärrystä. (…) Osaaminen on kriittinen tekijä siinä, että printtiä tuottavat mediatalot selviävät. (Medialiitto/Strategia)

Yllättäen työntekijöitä edustavan Journalistiliiton ulostuloissa työn arjen ja työvälineiden digitalisoituminen ei ole suuressa määrin esillä. Poikkeuksena on Journalistiliiton valtuuston kannanotto otsikolla ”Monisähläys lopetettava – työnantajien täytyy ottaa aivoterveys vakavasti” (14.12.2018 Uutiset). Kannanotossa kuvataan, miten

> (…) verkko ja sosiaalinen media vaativat jatkuvaa seuraamista, moderointia ja keskusteluun osallistumista. Samalla olisi vaalittava journalistisen työn perusarvoja kuten huolellisuutta ja faktojen tarkistamista.

Muiden hyvinvointiuhkien lisäksi digitalisaatio liittyy myös toimittajiin kohdistuvaan kiusaamisen ja vihapostin lisääntymiseen. Toimittajien vainoamista käsitellään sekä Journalistiliiton että Medialiiton ulostuloissa useasti, mutta ei kuitenkaan eksplisiittisesti digitalisaatioon liittyvänä asiana. Aihetta käsittelevissä ulostuloissa digitalisaatio esitetään vain välineenä, joka mahdollistaa kiusaamisen, eikä pohdita laajemmin digitalisaation merkitystä ilmiölle.

Journalistiliitto on tehnyt myös aloitteita selvittääkseen digitalisaation vaikutuksia. Journalistiliiton valtuusto hyväksyi aloitteen selvityksestä, jossa tarkasteltiin tekoälyn vaikutusta liiton jäsenten työhön. Tämän selvityksen tuloksia ei uutisoitu vuoden 2019 loppuun mennessä, mutta Journalistiliitolla näyttää kuitenkin olevan kiinnostusta huomioida digitalisaation vaikutukset toimittajien työhön.

Työnantajapuolella digitalisaatiossa nähdään myös mahdollisuuksia. Medialiiton strategiaan sisältyvissä skenaarioissa mainitaan, että ”automaattinen sisällöntuotanto: vapauttaa rutiinityöstä ja laskee kustannuksia.” Medialiitto ennakoi myös, että tekoälyn ja lisätyn todellisuuden käyttö yleistyy:

> Tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuudet journalistisessa sisällöntuotannossa kasvavat merkittävästi vuoteen 2030 mennessä. (…) Erityisesti lisätyssä todellisuudessa nähdään miljardien eurojen markkinapotentiaali. Teknologia tarjoaa media-alalle mahdollisuuksia digitaalisen mainonnan ja toimituksellisen sisällön kehittämiseen, pelillistämiseen ja käyttäjien sitouttamiseen. (Medialiitto uutiset 5.6.2018)

Medialiitto uutisoi myös, että ”Media-ala hyödyntää tekoälyä ja data-analytiikkaa yhä kattavammin” (5.6.2018) ja että eräässä projektissa ”Tekoäly arvioi juttua jo ennen julkaisua” (9.10.2019). Journalistiliiton ulostuloissa vastaavat uudet avaukset ja mahdollisuudet teknologian käytössä eivät näy. Pääosin molempien liittojen ulostuloissa suurin digiloikka onkin vielä edessäpäin: ulostuloissa korostuu murroksesta ja haasteista puhuminen.

Oletuksena digitalisaation vääjäämättömyys ja olosuhteiden haastavuus

Media-alan järjestöjen ulostuloissa olettamuksena on digitalisaation vääjäämättömyys ja sen koko toimialan globaalisti läpäisevä luonne. Liittojen ulostuloissa kuvataan usein olosuhteiden muutosta: Aiemmin suuri osa erityisesti printtimedian taloudellisesta tuloksesta tuli mainoksista. Uudessa, yhä enemmän digitaalisiin

tuotteisiin keskittyvässä mediatuotannossa mainostulot pienenevät ja digitaalisten tuotteiden myyminen on haastavaa. Esimerkiksi Medialiiton toimialastrategian taustaraportissa ”Median nykytila 2018” tilannetta kuvataan seuraavilla tiivistyksillä: ”Murros on ollut vilkasta viime vuosina ja jatkuu yhä (…) kustannusala supistuu, sähköinen viestintä kasvaa” ja ”Digitalisoituminen on haastanut erityisesti sanoma- ja aikakauslehdistön”. Medialiitto edustaa erityisesti printtimediaa, jonka tilanne on haastava. Siten on luonnollista, että liitto korostaa digitalisaation haasteita juuri painetulle medialle.

Myös Journalistiliiton hallitusohjelmatavoitteissa hallituskaudelle 2019–2022 näkyy huoli median toimintaedellytyksistä nykyisissä olosuhteissa. Tavoitteissa painotetaan, että ”suomalaisen yhteiskunnan pitää tukea media-alaa myös digisiirtymäkauden aikana. Sananvapaus, demokratia ja kulttuuri tarvitsevat moniarvoista kotimaista journalismia.” Ongelmana toki on, että on hyvin vaikea sanoa, kuinka pitkä digisiirtymäkausi lopulta tulee olemaan ja siirtymälle on vaikea nähdä mitään tiettyä päätepistettä.

Digitalisaation esittäminen ongelmana liittyy paitsi globaaliin muutokseen ja kilpailuun, myös poliittiseen päätöksentekoon. Media-ala on digitalisoitunut nopeasti, mutta poliittiset päätökset eivät ulostulojen mukaan ole tukeneet alan muutosta vaan pikemminkin tuoneet lisähaasteita. Media-alan liiketoiminnan kannalta molempien liittojen ulostuloissa esitetään yhtenä suurimpana haasteena olosuhteissa (sittemmin muutettu) digisisältöjen painotuotteita korkeampi verotus.[1] Taistelu verotuksen muutoksen puolesta sai sekä Journalistiliiton että Medialiiton ulostuloissa huomattavan paljon tilaa. Se nostettiin myös Journalistiliiton hallitusohjelmatavoitteisiin hallituskaudelle 2019–2022:

> Digitaalisten julkaisujen arvonlisävero pitää laskea samalle tasolle kuin painettujen. Sekä painettujen että digitaalisten lehtien ja kirjojen arvonlisävero on saatava pohjoismaiselle tasolle. Arvonlisävero on tehokas ja kilpailuneutraali tapa tukea mediaa. (24.07.2018)

Erityisen vaikeaksi tilanteen teki ulostulojen mukaan digitaalisten sisältöjen painettuja lehtiä korkeampi verotaso: kun tilausmäärät vähenivät, asiakkaita oli vaikea houkutella maksamaan digisisällöistä, joiden hinta oli veron takia korkeampi. Kannanottoja verotuksen alentamisen puolesta julkaistiin koko tarkastelukauden 2015–2019 ajan. Journalistiliitossa veronalennuksen puolesta argumentoitiin muun muassa arvioilla siitä, että se voisi tuoda alalle jopa 200 työpaikkaa lisää (5.11.2018 Otsikoissa nyt) ja helpottaisi alan taloudellista tilannetta:

> Digi-alvin alennus auttaisi lehdistöä välittömästi. (…) Journalististen sisältöjen verotusta helpottamalla valtio voi tukea demokratiaa ja sananvapautta. (8.4.2016 uutiset)

Verotustavan esitetään uhkaavan demokratiaa ja sananvapautta, koska korkeampi digi-alv pitää tuotteiden hinnat korkeina ja vähentää siten kysyntää. Media-alan esitetään jäävän nopean kehityksen ja jäykän lainsäädännön ristipaineeseen, ja näistä kahdesta vain lainsäädäntöön voidaan vaikuttaa. Molemmat liitot käyttävät ulostuloja yhtenä keinona vaikuttaa lainsäädännön uudistamiseen.

Digitalisaation esitetään siis olevan ongelma jo sinänsä, koska se on muuttanut alan toimintatapaa globaalilla tasolla ja erityisesti lehtien ansaintalogiikkaa, kuten analyysin ensimmäisessä vaiheessa havaitsimme. Kun analysoidaan, millaisiin oletuksiin ja olosuhteisiin tämä käsitys perustuu, ulostuloissa kuvataan kansallisen poliittisen päätöksenteon ongelmia ja kyvyttömyyttä pysyä muutoksen perässä. Tämä ilmeni esimerkiksi digisisältöjen korkeana verotuksena. Ulostuloissa näkyy vahva usko siihen, että myös kansallisella lainsäädännöllä ja paikallisilla käytännöillä on merkitystä, vaikka digitalisaatioon globaalina ilmiönä ei voikaan vaikuttaa. Representaatioissa näkyvät järjestöjen vaikutusmahdollisuudet olemassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön, kuten esimerkiksi verotukseen – ja tätä voidaankin pitää ulostulojen tavoitteena. Digiverotus-asiassa liitot löysivät ”yhteisen vihollisen” ja vetosivat veron muuttamisen puolesta yhtenä rintamana.

Media-alan työn kokonaisvaltainen muutos jää problematisoimatta

Työn digitalisoitumiseen liittyy keskeisesti työprosessin muuttuminen. Ihmisen rinnalle ja osaksi työprosessia voi tulla vaikkapa tekoäly, joka toimii itsenäisesti osana työprosessia. Tästä huolimatta ulostulot käsittelevät varsin vähän työprosessia ja

1 Päätös arvonlisäverojen alentamisesta saatiin vuoden 2019 alussa: arvonlisäverolaki muuttui 1.7.2019 alkaen, ja lehtien sekä kirjojen myyntiin sovelletaan 10 prosentin verokantaa julkaisumuodosta riippumatta.

sitä, mitä työntekijälle tapahtuu työn digitalisoituessa. Ulostuloissa ei siis juurikaan puhuta tutkimuksissa havaituista digitalisaation seurauksista työlle, kuten kiireestä ja työn kontrolloinnista (Parkatti & Tammelin 2020; Rantanen ym. 2020). Kuten edellä jo mainittiin, Medialiiton ulostuloissa digitalisaation tosin luvataan vapauttavan työntekijät rutiinityöstä ja sen ennakoidaan lisäävän tekoälyn hyödyntämistä mediatyössä. Muutoin työprosessissa jo tapahtuneet ja mahdollisesti tulossa olevat muutokset jäävät käsittelemättä ja huomio on pääasiassa liiketoiminnan muutoksissa.

Tämä työn digitalisoitumisen representaatiotapa asettaa digitalisaation irralliseksi työntekijästä ja työprosessista. Työn käytännössä näin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi teknologiatutkimuksessa, kuten toimijaverkkoteoriaan (Latour 2005) pohjautuvassa ymmärryksessä, painotetaan täysin vastakkaista lähestymistapaa: digitaaliset sovellukset ja laitteet tulee ymmärtää osana samaa kokonaisuutta ihmisen kanssa. Työprosessista irrallaan olevan representaatio tulee samanaikaisesti häivyttäneeksi digitalisaation merkityksen esimerkiksi työoloille, työhyvinvoinnille ja työelämän laadulle.

Liittojen ulostuloissa ei siis näy se kokonaisvaltainen muutos, jonka digitalisaatio on tuottanut media-alan työntekijöiden arkeen. Kaikkiaan ulostulojen piirtämä työntekijäkuva on hieman ristiriitainen: yhtäältä osaamisen näkökulmasta yksittäisen työntekijän osaaminen on ydinasia muutokseen sopeutumisessa, mutta toisaalta työntekijät representoidaan vastustamaan tapahtuvaa muutosta. Samoin kannanotoissa ei korostunut suurien yhteiskuntapoliittisten uudistusten ajaminen, kuten osaamisen kehittäminen tai epävarmuuden aiheuttamat sosiaaliturvakysymykset.

Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä artikkelissa olemme analysoineet, millaisena ilmiönä mediatyön digitalisaatio esitetään suomalaisten media-alan työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa, millaisiin oletuksiin tämä representaatio perustuu ja mitä seurauksia tällä representoinnilla on. Journalistiliiton ja Medialiiton ulostulojen representaatiot ovat joiltain osin yhteneväisiä ja joiltain eriäviä. Molempien liittojen ulostuloissa digitalisaatio representoidaan ongelmaksi, koska se on mullistanut koko media-alan ja sen ansaintalogiikan ja kilpailuasetelmat. Digitalisaation mukanaan tuoma talouden ja ansaintalogiikan muutos vaikuttaa siihen, millaiseksi olemassa olevat instituutiot representoidaan. Instituutiot nähdään staattisina ja sellaisina ne pystyvät vain osin vastaamaan uuteen tilanteeseen ja sen mukanaan tuomiin olosuhteisiin. Ansaintalogiikan muutokset toki vaikuttavat lopulta myös media-alan työhön muovaten esimerkiksi työn vaatimuksia ja vähentäen työpaikkoja, mutta mediatyön muutosta sinänsä ei ulostuloissa juurikaan käsitelty, ainakaan yksilön näkökulmasta. On silmiinpistävää, että työntekijöiden hyvinvointia käsittelevät ulostulot ovat harvinaisia etenkin Journalistiliiton osalta, koska työn vaatimusten muuttumisen voisi ajatella olevan hyvin keskeinen aihe ammattiliitolle. Liittojen representaatiot eroavat siinä, että Medialiiton ulostuloissa tuodaan esiin sekä digitalisaation mahdollisuudet että myös työntekijöiden mahdollinen muutosvastarinta digitalisaation suhteen. Tosin voi väittää, että monet mediayritykset itsessään ovat vähintään yhtä muutosvastarintaisia haikaillessaan takaisin ennen internetin tuloa vallinneeseen, monessa suhteessa yksinkertaisempaan ja helpompaan toimintaympäristöön (Villi & Picard 2019).

Liittojen kuvaukset niistä olosuhteista, joissa representaatiot ovat muodostuneet, ovat melko yhteneväiset: digitalisaatiokehitys on vääjäämätöntä, ylikansallinen sääntely ohjaa digitalisaation vaikutuksia ja kansallinen poliittinen päätöksenteko ei pysy kehityksen vauhdissa. Ilmiön esittäminen vääjäämättömänä on ongelmallista siksi, että se saattaa sisältää ajatuksen siitä, ettei kehityksen suuntaan voisi vaikuttaa sääntelyn tai organisaatioiden toimien avulla. Myös ruotsalaisessa digitalisaatiopolitiikassa yhteiskunnan digitalisaatio on esitetty väistämättömänä ja autonomisesti etenevänä, jolloin kansalaisten ja hallinnon on vain sopeuduttava muutoksiin (Sundberg 2019). Molempien liittojen vahvana intressinä oli verotason laskeminen. Kiinnostavaa tässä on miten työntekijöitä ja työnantajia edustavat järjestöt eivät siis ole kaikissa asioissa eri puolilla. Media-alan järjestöillä onkin jäsentensä edunvalvonnan lisäksi yhteinen, erityinen yhteiskunnallinen tehtävä: demokratian ja sananvapauden säilyttäminen. Medialla on toimialana erityinen asema yhteiskunnassa, ja tätä asemaa järjestöt myös hyödyntävät vetoamalla demokratiakysymyksiin alv-keskustelussa (ks. Hellman & Nieminen 2015).

Molempien liittojen ulostuloissa käsitellään työprosessin ja työarjen muutosta pääasiassa osaamis-

kysymyksenä. Epäselväksi kuitenkin jää, mitä tällä osaamisella tarkoitetaan. Media- ja viestintäalan keskeisiksi tulevaisuuden osaamistarpeiksi on esitetty esimerkiksi datan ja virtuaalisten ympäristöjen hyödyntämistä, alustaosaamista, koodaamista ja algoritmien ymmärrystä (Haasmaa ym. 2020, 18). Näistä osaamisvaatimuksista liitot eivät juurikaan puhu. Sen sijaan muutospuhetta värittää niin sanottu ”shiny new things” -ajattelu (Posetti 2018), jossa innostutaan uusista teknisistä sovelluksista, kuten tekoälystä, miettimättä tarkemmin niiden hyötyä laajemmassa kontekstissa. Tähän liittyy se, miten innovointia tarkastellaan media-alalla vain teknologisen kehityksen kautta (Witschge ym. 2019; Koivula ym. 2020) sen sijaan, että kehitystyö lähtisi esimerkiksi työntekijöiden tarpeista ja hyvinvoinnista. Digitalisaatio ei myöskään näy ulostuloissa kysymyksenä työprosessin muutoksesta tai työn kontrolloinnin yleistymisestä. Kuitenkin tutkimukset ovat tunnistaneet digitalisaation nimenomaan tuottavan kokemusta kiireestä ja lisäävän mahdollisuuksia työn ulkoa tulevaan kontrollointiin (Parkatti & Tammelin 2020; Cohen 2019; Rantanen ym. 2020).

Vaikka kolmikantainen päätöksenteon perinne elää Suomessa edelleen, tämänkin tutkimuksen tulokset osoittavat, että myös unilateraalinen areena, kuten esimerkiksi julkiseen keskusteluun osallistuminen, on työmarkkinajärjestöille tärkeä (ks. Ilsøe 2017). Tutkimustulokset kertovat myös työmarkkinaosapuolten toimivan välillä yhtenä rintamana, kuten pyrkimyksissä vaikuttaa digituotteiden verotukseen ja myös tavassa kuvata digitalisaatio yhteisenä haasteena. Globalisaatio ja sen haasteet ovatkin tekijä, joka yhdistää jopa lähtökohtaisesti vastakkain olevat työmarkkinaosapuolet ”meiksi”, joka pyrkii vastaamaan muutoksiin yhdessä (Kettunen 2015, 156–157). Käytännön esimerkki yhteisestä toiminnasta on EU:n työmarkkinaosapuolten kehyssopimus, jonka tavoitteena on optimoida työelämän digitalisaation hyötyjä ja vastata sen haasteisiin (European Commission 2020).

Ulostuloissa digitalisaatio esitetään kriisinä, mutta samalla myös siirtymäkautena, johon yritetään sopeutua ja jonka oletetaan joskus myös päättyvän (vrt. Villi & Hayashi 2017). Mediayhtiöiden pitää siis selvitä tästä siirtymästä, mikä monien suomalaisten mediayhtiöiden kohdalla tarkoittaa vahvaa puolustusasemaa eikä niinkään sitä, että siirtymän nähtäisiin tarjoavan mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Onko media-alan kriisi, tai ainakin puhe siitä (vrt. Brüggeman ym. 2016), kuitenkin muuttunut jo pysyväksi tilaksi? Kriisipuheen on nähty kumpuavan pääasiassa median ansaintamallien toimimattomuudesta, mutta kriisin taustalla on myös isompi kysymys journalismin ja demokratian elintärkeästä suhteesta, jossa journalismin nähdään turvaavan demokraattisen yhteiskunnan jatkuvuutta (Nielsen 2017; Hellman & Nieminen 2015). Tämä tutkimus tuo ymmärrystä tästä kriisipuheesta erityisesti suomalaisessa kontekstissa ja avaa laajemmin sitä, millaisena ilmiönä digitalisaatio esitetään ammattijärjestöjen ulostuloissa. Edelleen tarvitaan tutkimusta paitsi digitalisaatiosta sinänsä, myös työmarkkinatoimijoiden osallistumisesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa tähän muutokseen ja muutoksen yhteiskunnalliseen hallintaan.

Saapunut 15.6.2020
Hyväksytty 31.3.2021

KIRJALLISUUS

Ahtiainen, Lasse (2019) Palkansaajien järjestäytyminen vuonna 2017. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työelämä 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Alasoini, Tuomo (2018) Digitalisaatiolla työn uudelleenajatteluun. Millaista tutkimusta ja kehittämistä tarvitaan? Helsinki: Työterveyslaitos

Autor, David & Levy, Frack & Murnane, Richard (2003) The Skill-Content of Recent Technological Change: An Empirical Exploration. Quarterly Journal of Economics 118 (4), 1279–1333.

Bacchi, Carol (2009) Analysing policy: What's the problem represented to be? Sydney: Pearson Education.

Bacchi, Carol (2012) Introducing the What's the problem represented to be? Approach. In Angelique Bletsas, Chris Beasley 2012. Engaging with Carol Bacchi: Strategic Interventions and Exchanges. Adelaide: University of Adelaide Press, 21–24.

Brüggemann, Michael & Edda Humprecht & Rasmus Kleis Nielsen & Kari Karppinen & Alessio Cornia, & Frank Esser (2016) Framing the Newspaper

Crisis: How Debates on the State of the Press Are Shaped in Finland, France, Germany, Italy, United Kingdom and United States. Journalism Studies 17 (5), 533–51.

Brynjolfsson, Erik & McAfee, Andrew (2014) The second machine age: work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies. New York, NY: W.W. Norton & Co.

Cohen, Nicole (2019) At Work in the Digital Newsroom. Digital Journalism 7 (5), 571–591.

Diakopoulos, Nicholas (2020) Computational News Discovery: Towards Design Considerations for Editorial Orientation Algorithms in Journalism. Digital Journalism, online first.

Elomäki, Anna & Mustosmäki, Armi & Koskinen Sandberg, Paula (2020) Kamppailuja merkityksistä, kustannuksista ja vaikutusvallasta – Juha Sipilän hallituksen perhevapaauudistuksen kaatuminen kolmikantaisen tasa-arvopolitiikan näkökulmasta. Politiikka 62 (1), 33–55.

Eurofound and the International Labour Office (2017) Working anytime, anywhere: The effects on the world of work. Geneva, Luxembourg: Publications Office of the European Union and the International Labour Office.

European Commission (2020) European Social Partners Autonomous Framework Agreement on Digitalisation. https://www.etuc.org/system/files/document/file2020-06/Final%2022%2006%2020_Agreement%20on%20Digitalisation%202020.pdf Luettu 7.12.2020.

Frey, Carl Benedikt & Osborne, Michael A. (2017) The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? Technological Forecasting & Social Change 114 (C), 254–280.

Grebe, Cornelius (2009) Reconciliation Policy in Germany 1998–2008: Construing the 'problem' of the incompatibility of paid employment and care work. Wiesbaden: Springer Science + Business.

Haasmaa, Helena & Hägg, Milla & Sillanpää, Virpi & Tuominen-Thuesen, Minna (2020) Media- ja viestintäalan osaamistarpeet. Raportit ja selvitykset 2020:3. Opetushallitus: Helsinki.

Harju, Auli & Koljonen, Kari, & Heinonen, Ari (2017) Yhteistä uuteen alkuun: Toimittajien kertomuksia mediatyön murroksesta. Tampere: Tampere University Press.

Hellman, Heikki & Nieminen, Hannu (2015) Mediayhtiönä yhteiskunnassa. Teoksessa Nando Malmelin & Mikko Villi (toim). Mediajohtaminen: näkökulmia uudistuvaan media-alaan. Helsinki: Gaudeamus.

Hofheinz, Paul (2018) Value creation in the data-driven economy. In Max Neufeind & Jacqueline O'Reilly & Florian Ranft (eds.) Work in the Digital Age. Challenges of the Fourth Industrial Revolution. London: Rowman & Littlefield, 89–102.

Ikävalko, Elina (2010) Taistelu tiedosta. Tasa-arvolain uudistus vuosituhannen vaihteessa. Naistutkimus 23 (4), 58–61.

Ilsøe, Anna (2017) The digitalisation of service work – social partner responses in Denmark, Sweden and Germany. Transfer: European Review of Labour and Research 23 (3), 333–348.

Ilsoe, Anna & Jesnes, Kristin (2020) Collective agreements for platforms and workers: Two cases from the Nordic countries. In K. Jesnes & S. Oppegaard (eds.), Platform work in the Nordic models. Kööpenhamina: Pohjoismaiden ministerineuvosto, 53–67.

Journalistiliitto (2020) Jäsenmäärän kehitys. https://journalistiliitto.fi/fi/liitto/tietoa-jasenistamme/jasentilastoja/jasenmaaran-kehitys/ (luettu 3.3.2020)

Kettunen, Pauli (2015) Historia petollisena liittolaisena. Helsinki: Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura.

Kauppinen, Timo (2008) Etujärjestöt. Suomen poliittinen järjestelmä – verkkokirja. Helsingin yliopisto. https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/etujarjestot/suomen-tyomarkkinamalli/ (luettu 22.5.2020)

Koivula, Minna & Villi, Mikko & Sivunen, Anu (2020) Creativity and Innovation in Technology-Mediated Journalistic Work: Mapping out Enablers and Constraints. Digital Journalism. Early Online.

Küng, Lucy (2017) Going Digital: A Roadmap for Organisational Transformation. Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford.

Latour, Bruno (2005) Reassembling the social – An introduction to Actor-Network Theory. Oxford: Oxford University Press.

Lehtisaari, Katja & Villi, Mikko & Grönlund, Mikko & Lindén, Carl-Gustaf & Mierzejewska, Bozena I.& Picard, Robert & Röpnack, Axel (2018) Comparing Innovation and Social Media Strategies in Scandinavian and US Newspapers. Digital Journalism 6 (8), 1029–1040.

Leinonen, Emilia (2017) Jotain uutta, jotain vanhaa, jotain lainattua – ikääntyneiden perhehoito Suomessa. Gerontologia 31 (3), 210–224.

Leppänen, Anneli & Tuomivaara, Seppo (2002) Työn ja hyvinvoinnin muutokset journalistisessa työssä 15 vuoden aikana. Työ ja ihminen. Työympäristötutkimuksen aikakauskirja 16 (3), 205–223.

Lloyd, Caroline & Payne, Jonathan (2019) Rethinking country effects: robotics, AI and work futures in Norway and the UK. New Technology, Work and Employment, 34 (3), 208–225.

Mahoney, Mary (2008) Health Impact Assessment in a policy context. In Simon Barraclough & Heather Gardner (eds.) Analysing Health Policy: A Problem-oriented Approach, a problem oriented approach. Melbourne: Elsevier Australia, 55–66.

Medialiitto (2020) https://www.medialiitto.fi/medialiitto/medialiiton-esittely/ (luettu 22.10.2020)

Newman, Nic & Fletcher, Richard & Kalogeropoulos, Antonis & Nielsen, Rasmus Kleis (2020) Reuters Institute Digital News Report 2020. Oxford, UK: Reuters Institute for the Study of Journalism.

Nielsen, Rasmus Kleis (2017) The one thing journalism just might do for democracy. Counterfactual idealism, liberal optimism, democratic idealism. Journalism Studies 18 (10), 1251–1262.

Parkatti, Anne & Tammelin, Mia (2020) Digitalisoitunut työ – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus finans-

sialan työn digitalisoitumisesta. Työelämän tutkimus 18 (2), 154–178.
Posetti, Julie (2018) Time to step away from the 'bright, shiny things'? Towards a sustainable model of journalism innovation in an era of perpetual change. Oxford, UK: Reuters Institute for the Study of Journalism.
Pöyhtäri, Reeta & Väliverronen, Jari & Ahva, Laura (2016) Suomalaisen journalistin itseymmärrys muutosten keskellä. Media & viestintä 39 (1), 1–23.
Rantanen Johanna & Koivula, Minna & Hiltunen, Pihla & Niemi, Liisa & Saari, Tiina & Tammelin, Mia & Parviainen, Tiina & Villi, Mikko (2020) Mediatyöntekijöiden kokemuksia työstä digitaalisessa toimintaympäristössä. Media Work 2030 -kyselyn Alustavat tulokset. Työraportteja 109/2020, Työelämän tutkimuskeskus. Tampere: Tampereen yliopisto.
Reunanen, Esa & Väliverronen, Jari (2020) Tupo ja media. Talous- ja työmarkkinapoliittisen julkisuuden toimintahorisontit kolmella vuosikymmenellä. Tampere: Tampere University Press.
Salamon, Errol (2020) "Why we've organized". A class of digital newsworkers unites across newsrooms. Paper presented at the 70th Annual International Communication Association Conference, Gold Coast, Australia, May 21–25, 2020.
Sundberg, Leif (2019) If Digitalization is the Solution, What is the Problem? Paper presented at The 19th European Conference on Digital Government, Northern Nicosia, Cyprus. http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1366965/FULLTEXT01.pdf (luettu 1.3.2020)
Thurman, Neil & Dörr, Konstantin & Kunert, Jessica (2017) When Reporters Get Hands-on with Robo-Writing: Professionals consider automated journalism's capabilities and consequences. Digital Journalism 5 (10), 1240–1259.
Vandaele, Kurt (2018) Will trade unions survive in the platform economy? Emerging patterns of platform workers' collective voice and representation in Europe. Bryssel: European Trade Union. https://www.etui.org/sites/default/files/Working%20Paper%202018.05%20Vandaele%20Trade%20unions%20Platform%20economy%20Web.pdf (luettu 4.12.2020)
Vesa, Juho Antti & Kantola, Anu & Binderkrantz, Anne Skorkjaer (2018) A Stronghold of Routine Corporatism? The Involvement of Interest Groups in Policy Making in Finland. Scandinavian Political Studies 41 (4), 239–262.
Villi, Mikko & Hayashi, Kaori (2017) "The Mission is to Keep this Industry Intact". Digital Transition in the Japanese Newspaper Industry. Journalism Studies 18 (8), 960–977.
Villi, Mikko & Picard, Robert G. (2019) Transformation and Innovation of Media Business Models. In Mark Deuze & Mirjam Prenger (eds.) Making Media. Production, Practices, and Professions. Amsterdam: Amsterdam University Press, 121–131.
Villi, Mikko & Grönlund, Mikko & Linden, Carl-Gustav & Lehtisaari, Katja & Mierzejewska, Bozena & Picard, Robert G. & Röpnack, Axel (2020) "They're a little bit squeezed in the middle". Strategic challenges for innovation in US Metropolitan newspaper organisations. Journal of Media Business Studies 17 (1), 33–50.
Witschge, Tamara & Deuze, Mark & Willemsen, Sofie (2019) Creativity in (digital) journalism studies: Broadening our perspective on journalism practice. Digital Journalism 7 (7), 972–979.

ENGLISH SUMMARY

Tiina Saari & Mia Tammelin & Armi Mustosmäki & Minna Koivula & Tiina Parviainen & Mikko Villi: Is there a problem? Digitalization and media work as represented by labour market organizations (Työelämän digitalisoituminen ja media-alan työ työmarkkinajärjestöjen ulostuloissa)

The article discusses the digitalization of working life in the media sector – especially journalistic work – and looks at how the digitalization of work is represented in statements made by labour market organizations. The research material was collected from the websites of The Union of Journalists in Finland and Finnmedia. The analysis applies the 'What is the problem represented to be' method. The focus is to find out what kind of a problem digitalization is represented as being in media work and the media industry, what assumptions underlie the image presented and what are the consequences of this representation.

According to the results, digitalization is represented as a problem that has revolutionized the media industry as a whole and changed both the business logic of the industry and employees' competence requirements.

Keywords: digitalization, media work, media industry, labour market organizations.

KIRJOITTAJAT

Saari, Tiina, YTT, yliopisto-opettaja, Tampereen yliopisto (tiina.saari[at]tuni.fi)

Tammelin, Mia, YTT, yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu / Tampereen yliopisto (mia.tammelin[at]jamk.fi)

Mustosmäki, Armi, YTT, tutkijatohtori, Jyväskylän yliopisto (armi.mustosmaki[at]jyu.fi)

Koivula, Minna, FM, tohtorikoulutettava, Jyväskylän yliopisto (minna.r.h.koivula[at]jyu.fi)

Parviainen, Tiina, PsT, apulaisprofessori, Jyväskylän yliopisto (tiina.parviainen[at]jyu.fi)

Villi, Mikko, TaT, professori, Jyväskylän yliopisto (mikko.villi[at]jyu.fi)